

Bekendtgørelse

Nr. 124.
1ste
Juli.

angaaende

Undervisningen i Mellemskolen.

Under Henvisning til kongelig Anordning af 26de Maj d. A. angaaende Undervisningen i Mellemskolen skal Ministeriet herved give følgende Vejledning til Anordningens Gennemførelse:

1. Religion.

Religionsundervisningens almindelige Formaal er, i Tilslutning til den lutherske Kirkes Bekendelse, at vække, nære og udvikle Barnets Bevidsthed om Gud og derved klare og uddybe dets moralske Sans og give det ny Motiver til at fly det onde og gøre det gode; og ligesom Barnet gennem al Undervisning skal føres til at forstaa sine Omgivelser og elske Livet, saaledes skal det gennem Religionsundervisningen hjælpes til Forstaaelse af og Sympati for det kirkelige Samfund, som det ifølge Daaben tilhører.

Religionsundervisningens nærmere Formaal er at meddele Barnet de Forestillinger, hvorpaa den kristelig-religiøse Følelse hviler. Disse Forestillinger indeholdes fornemmelig i den bibelske Historie, som bliver den første Genstand for Undervisning; den anden bliver den kristelige Børnelærdom: de 10 Bud, Trosbekendelsen, Fadervor og Sakramentordene, der læres og tillige med Luthers Forklaring til de to førstnævnte Afsnit lægges til Grund for Samtaler om den kristelige Tro og Moral. Endvidere er der i den danske Salmedigtning nedlagt en Skat ikke blot af religiøs, men ogsaa af poetisk Værdi, der for en Del meget vel er tilgængelig for Børn, og som heller ikke bør forbigaaes ved Undervisningen, saa meget mere som der herved gives et lille Bidrag til Forstaaelse af vor Søndagsgudstjeneste. Salmerne bør vælges med særligt Hensyn til Børnenes Fatteevne og til Inddelingen af Kirkeaaaret: Jul, Paaske, Pinse o. s. v., og de bør indøves enten gennem Sang eller gennem Udenadslæren. Børnene skulle øves i Brugen af Bibelen, og navnlig maa de kende det nye Testaments Bøger saaledes, at de let og hurtigt kunne finde, hvilken Bog det skal være. I 3die Klasse bør læses enten et af Evangelierne eller Apostlenes Gerninger i Sammenhæng. Endelig ville Fortællinger fra de vigtigste Afsnit af Kirkens Historie — Oldtidens Kirkehistorie indtil Frimenighedernes Overgang til Statskirke, Munkelivet i Middelalderen samt Luthers Historie med dens nærmeste Forudsætninger og Følger — danne en naturlig Afslutning paa Religionsundervisningen.

Nr. 124.
1ste
Juli.

2. Dansk (med *Svensk*).

Dansk skal være Mellemskolens Hovedfag; gennem Undervisningen heri modtager Barnet Hovedparten af sin almindelige Aandsudvikling og Dannelse, foruden at den derved vundne Færdighed og Kundskab vil være til praktisk Nytte i Livet.

Den vigtigste Del af Undervisningen i Dansk skal være Øvelse i Læsning. Formaålet for Undervisningen skal i første Række være Forstaaelsen af det æste, baade af 1) de enkelte Ord og Udtryk og af 2) Meningen og Sammenhængen. Læreren maa sikre sig, at Eleven er klar over de anvendte Ord og Udtryk, men maa dog vogte sig for at gaa for vidt i Retning af at kræve klare og bestemte Definitioner, særlig af Begrebsbetegnelser. Om det læste er forstaaet efter sin Mening og Sammenhæng, prøves ved Genfortælling af og Samtale om Indholdet deraf.

Men Eleven skal, foruden at forstaa hvad han læser, ogsaa kunne læse det godt op. En god Oplæsning bliver det andet Formaal for Øvelse i Læsning. Det normgivende for Oplæsning maa være god, dannet Tale, ellers bliver den ikke naturlig, men kunstlet; ved Oplæsning af Poesi bør der dog tages det fornødne Hensyn til Rytme og Rim samt til Karakteren af det oplæste. Til en god Oplæsning hører en klar og tydelig Udtale af Ordene, at der gøres Ophold paa de Steder, hvor Meningen kræver det — hvilket ikke altid falder sammen med den brugelige grammatiske Tegnsætning — at der anvendes rigtigt Tryk og Tonefald, at der læses i det rette Tempo og med naturligt Foredrag, saa vidt muligt afpasset efter Karakteren af det oplæste, og endelig at der læses med Færdighed og Sikkerhed. — Elevernes Øvelse i Skriftlæsning, herunder ogsaa Øvelse i at læse gotisk Skrift, maa ske efter samme Regler.

Ved Udgangen af Skolen skal Eleven have læst og tilegnet sig en Del værdifulde Værker af den danske (dansk-norske) Skønlitteratur. Valget af disse er frit; dog bør det paases, at de valgte Værker passe for det paagældende Udviklingsstrin, og at de virkelig have Værdi. Det anbefales hellere at læse noget færre Arbejder i deres Helhed end Brudstykker af mange.

Skønt der ikke i Mellemskolen skal gives nogen som helst systematisk Undervisning i Litteraturhistorie, vil det dog være naturligt, at Læreren, naar passende Lejlighed dertil gives under Litteraturlæsningen, mundtlig meddeler Eleven noget om de betydeligste af de Forfattere, hvis Værker de stifte Bekendtskab med.

Eleverne bør foruden i Oplæsning ogsaa lige fra først af øves i at kunne udtrykke sig let og klart i Tale. I Begyndelsen sker dette naturligst ved Genfortælling af og Samtale om det, der bliver læst op under Øvelserne i Læsning. Efterhaanden kan man gaa lidt videre, idet man lader Eleverne selv gennemlæse passende Stykker af Læsebogen hjemme og saa genfortælle dem paa Skolen. Men hertil kan der senere ogsaa slutte sig friere Fremstilling i Tale af lette, enten opgivne eller selvvalgte, Emner, en Slags mundtlig Stil. Læreren maa ved disse Øvelser lige fra det første Trin stadig holde Eleverne til at tale højt og tydeligt, undgaa alt Sjuskeri i deres Sprog og fremsætte deres Tanker let og flydende, i god Orden og med Klarhed. Disse Fordringer angaaende Formen for mundtlig Fremstilling bør ikke blot kræves overholdte af Læreren i Dansk, men af enhver Lærer, i hvis Fag der bruges mundtlig Fremstilling.

Naar det kræves, at Eleverne ved Udgangen af Skolen baade skulle kunne skrive en Genfortællingsstil og give skriftlige Besvarelser af simple Opgaver, hvis Emne maa forudsættes at være dem bekendt, er det væsentlig ud fra den Betragtning, at de to Arter af Stile stille Krav til forskellige Evner og Anlæg hos Eleven. Ved Genfortællingsstilen kan man nemlig opøve Evnen til klart at opfatte en mundtlig Fremstilling og derpaa give en skriftlig Redegørelse for Indholdet af den — en i det praktiske Liv meget vigtig Evne.

Nr. 124.
1ste
Juli.

Naar Anordningen sætter som Maal for Undervisningen i skriftlig Dansk, at Eleverne kunne besvare en Opgave „i en i alt væsentligt tankerigt ordnet Fremstilling, i et godt Sprog og uden større Fejl i Retskrivning og Tegnsætning“, saa er det ved den Rækkefølge, hvori Fordringerne ere anførte, antydnet, hvilken Vægt der ved Bedømmelsen af en dansk Stil bør lægges paa hver af dem.

Anordningen kræver, at der opnaas Kendskab til det væsentlige i Formlæren og Sætningslæren. Indøvelsen heri bør drives som en sproglig Forstandsøvelse og foregaa jævnt og naturligt ad den praktiske Iagttagelses Vej. Det kan anbefales, at der, ved Siden af den egentlige Undervisning i dansk Sproglære, saafremt Tiden tillader det og passende Lejlighed dertil gives, berøres saadanne Forhold, som kunne belyse andre Sider af vort Sprogs Væsen end dets grammatiske Bygning, f. Eks. Orddannelse, enstyrdige Ord, fremmede Bestanddele i vort Sprog, ældre Ord og Ordformer.

Angaaende det System af danske grammatiske Benævnelser, der bør anvendes ved Sprogundervisningen, henvises til Ministeriets Bekendtgørelse af 24. August 1895.

Hovedformaålet for Undervisningen i Svensk skal være, at Eleverne kunne forstaa lettere Stykker af nyere svensk Prosa og Poesi. Forstaaelsen kan i Begyndelsen prøves ved Oversættelse af det læste, senere gennem Spørgsmaal angaaende Indholdet eller Betydningen af enkelte Ord. Eleverne bør endvidere under Læsningen gøres bekendte med de vigtigste Regler for Udtalen af svenske Lyd og Lydforbindelser og indøves praktisk i dem. Der skal ikke gives nogen systematisk Grammatikundervisning i Sproget, men Eleverne bør under Læsningen gøres opmærksomme paa Lighed og Forskel mellem Dansk og Svensk i Henseende til Ord, Talemaader og Bøjningsformer.

3. og 4. Engelsk og Tysk.

De to fremmede Sprog maa i Mellemskolen stilles væsentlig ens og den endelige Kundskabsmasse ved Mellemskoleeksamen maa i det hele og store være den samme. Det overlades til hver Skole at afgøre, hvilket af de to Sprog den vil begynde med.

Formaålet for Undervisningen skal være, at Eleverne kunne udtale, forstaa og udtrykke sig paa det paagældende Sprog — alt selvfølgelig inden for de Grænser, som ere givne ved Elevernes Alderstrin og det Faget tildelte Timeantal.

En virkelig god Udtale af de enkelte Lyd og naturlige Lydgrupper maa der lægges Vægt paa fra første Færd at indøve og stadig at fastholde; Oplæsningen maa derfor spille en vigtig Rolle i Undervisningen. Der bør, inden for rimelige Grænser, forlanges af Eleverne ikke blot en rigtig Udtale af de enkelte Ord, men ogsaa en forstaaende Oplæsning af Sætningerne som Helhed, med Undgaaelse af slemme Forsyndelser mod Tonefald, Trykfordeling og Tempo. — Eleverne maa dog ikke vænnes til udelukkende at opfatte det fremmede Sprog gennem Øjet. Læreren bør, ved at

Nr. 124. læse op for dem, fortælle for dem eller samtale med dem, give dem rigelig Lejlighed til at høre det fremmede Sprog, saaledes at de øves i ogsaa at opfatte det gennem Øret. Det maa kunne fordres, at Eleverne forstaa det fremmede Sprogs dagligdags, simple og jævne Udtryk ogsaa ved at høre dem.

1ste
Juli.

Hvad Læsestoffet angaar, da bør det være valgt saaledes, at Eleverne gennem det kunne erhverve sig et Forraad ogsaa af de i Omgangssproget mest benyttede og uundværlige Ord og Vendinger. Til at læse digteriske Stykker vil der — bortset fra Børnerim og deslige i Begynderbogen — ikke være videre Anledning eller Tid i Mellemskolen; der kan højst være Tale om enkelte meget lette fortællende eller lyriske Digte, især i Tysk.

Behandlingen af Læsestoffet vil forme sig forskelligt efter de Metoder, der anvendes. Læreren maa sikre sig Elevernes fulde Forstaaelse af den læste Tekst saavel i dens Helhed som i Enkeltheder; men det maa staa ham frit for at opnaa dette ved de Midler, der synes ham de formaalstjenligste. Oversættelse som Led i Undervisningen bør derfor ikke i Art eller Omfang kræves ud over, hvad hver Lærer anser for nyttigt eller nødvendigt.

Foruden Læsefærdighed bør der i beskedent Omfang bibringes Eleverne en vis Færdighed i at benytte det fremmede Sprog (mundtlig og skriftlig). Dette vil efter de forskellige Metoder opnaas enten ved gradvis fremskridende Øvelser i at oversætte fra Dansk eller ved andre Øvelser af forskellig Art: Spørgsmaal og Svar, først i meget nøje, senere i noget løsere Tilknytning til et læst Stykke, Genfortælling af et Stykke i eller uden for det læste Stof, Samtaler om Billeder m. m. Hvad skriftlige Øvelser angaar, da bør man som Hjemmearbejde helst ikke bruge andet end Afskrivning, medens Diktat-, Genfortællings- og andre Stile høre hjemme i selve Klassen.

Kundskaber i Grammatik opstilles ikke som særligt Formaal for Undervisningen. Begynderbogen bør indeholde Stykker, der egne sig til gradvis at indføre Eleven i Formlæren og det nødvendigeste af Syntaksen. Der advares mod Ramseværk. En kortfattet systematisk Fremstilling af Grammatiken bør væsentlig benyttes til at give en samlet Oversigt over allerede kendte sproglige Fænomener; saa vidt muligt maa en vis praktisk Tilvænning til og en vis Færdighed i at sige (og skrive) det rigtige gaa forud for den teoretiske Formulering af Reglerne.

5. Historie.

Undervisningen i dette Fag har det Formaal at meddele Eleverne en vis Sum af positive Kundskaber, som skal orientere dem over Menneskeslægtens og særlig over den med os selv nærmest forbundne Menneskeslægts Livsløb, saavel hvad dens ydre Livstildragelser, som hvad dens indre kulturelle Udvikling angaar. Denne Kundskabsmeddelelse skal dels virke udviklende og befrugtende paa Elevernes Fantasi og Følelse ved at stille dem betydelige Personer og Begivenheder for Øje — og Skildringen bør her i saa høj Grad som muligt bygges over ydre, anskuelige Enkeltheder — dels bibringe dem og klare for dem de almindeligste politiske og sociale Forestillinger (om Samfund, Stat, Regering, Love, Klasser, Partier o. s. v.) og derved give dem en Hjælp til at faa Interesse for og Forstaaelse af det Samfund, som de tilhøre.

Nr. 124, Bek. af 1. Juli ang. Undervisningen i Mellemskolen,

Angaaende Fagets Omfang bestemmer Anordningen, at Verdenshistorien skal læres fragmentarisk. Man bør altsaa afgjort stryge mindre vigtige Afsnit for at kunne behandle Historiens store Personligheder og afgørende Begivenheder saa meget udførligere. Man maa vel vogte sig for at ville spænde over et for stort Stof, hvorved selve Arbejdet med at lære og huske en Mængde Enkeltheder let kan komme til at spille en uforholdsmæssig stor Rolle, saaledes at den egentlige Tilegnelse af Stoffet kommer til at lide derunder.

1ste
Juli.

Danmarkshistorien kræves gennemgaaet i sammenhængende Fremstilling. Man maa altsaa ikke helt forbigaa noget Afsnit af den; men ogsaa her skal Undervisningen særlig samle sig om de store Personligheder og afgørende Begivenheder, medens man gaar let hen over saadanne Afsnit af vor Historie, som have mindre Betydning til Forstaaelse af vort Folks Udvikling, eller som ifølge deres Karakter ikke ere egnede til at fængsle Børnenes Interesse og vanskeligt kunne forstaaes af dem.

Norges og Sveriges Historie kræves ikke gennemgaaet i sammenhængende Fremstilling. Der dvæles særlig ved saadanne Afsnit, som belyse de tre skandinaviske Landes Forhold til hinanden.

Hvad Tidsregningen angaar, da bør man vogte sig for at medtage for mange Aarstal; men til Gengæld maa man ogsaa forlange, at Eleverne vide sikker Besked om Tidspunkterne for de afgørende Begivenheder. Indøvelsen af Tidstabellen maa særlig tage Sigte paa at fastslaa saadanne Aarstal, medens man senere kan forbigaa enkelte Aarstal, som man for Rækkefølgens Skyld har medtaget ved første Gennemgang.

Samfundslæren skal ikke være Genstand for en sammenhængende Behandling; men naar under Undervisningen i Historie de skildrede Begivenheder frembyde naturlige Tilknytningspunkter, medtages spredte Træk af den, særlig saadanne som vedrøre Stats- og Kommunestyrelsen samt det økonomiske Liv.

Det anbefales i saa høj Grad som muligt at gøre Historieundervisningen anskuelig ved Hjælp af Kort, Billeder og lign., og endvidere at give Eleverne Vejledning til Hjemmelæsning af historiske Skildringer af passende Art.

Hvad Stoffets Fordeling paa Klasserne angaar, kan det — naar man begynder paa Verdenshistorien i 1ste Mellemskoleklasse — anbefales, at man i 1ste og 2den Klasse gennemgaar Oldtiden, Middelalderen og den nyere Tid til 1660, i 3die Klasse Tiden fra 1660—1815 og i 4de Klasse Resten af den nyeste Tid samt her til udførligere Behandling genoptager et betydningsfuldt Afsnit af det tidligere gennemgaaede (Grækenlands Storhedstid, Reformationen eller lign.). Ogsaa paa tidligere Trin, særlig i 3die Klasse, hvor der formentlig vil blive Tid dertil, vil det være heldigt nu og da at opfriske enkelte Partier af det tidligere læste.

6. Geografi.

Undervisningen i Geografi skal ikke blot meddele Eleverne en Række Kendsgerninger, som skulle læres og huskes, men maa tillige tilstræbe, at Eleverne, hvor det er muligt, ogsaa forstaa de geografiske Fænomener. Der maa derfor stadig lægges Vægt paa at paapege Sammenhængen mellem disse og aabne Elevernes Øjne for, hvorledes de geografiske Kendsgerninger ere Resultater af flere samvirkende Aarsager, idet Landenes Beliggenhed og Overfladeforhold betinge deres Klima, Plante- og Dyre-

Nr. 124. verden, og alle disse Forhold indvirke paa det menneskelige Samfunds baade materielle og aandelige Kultur. Herigennem maa Eleverne ogsaa øves i selv at drage simple Slutninger, f. Eks. fra et Lands Beliggenhed til dets Klima, fra dets Overfladeforhold og Klima m. m. til dets Næringsveje osv. Dog maa man her vogte sig for saadanne Spekulationer, der ikke have fast Grund, og i det hele for at gaa dybere, end Elevernes Alder og Modenhed tillader, og saaledes kun fremkalde en tilsyneladende Forstaaelse af Forhold, der i Virkeligheden ligge over Børnenes Fatteevne. — Foruden at være begrundende maa Undervisningen i saa høj Grad som muligt hvile paa Anskuelighed. Derfor bør Globus og Vægkort saa vidt muligt benyttes baade til Gennemgang og Eksamination, hvilken sidste som Regel bør foregaa efter stumme Kort, og navnlig maa Eleverne indøves i at kende og forstaa deres Landkort, saa at de, naar Lejlighed gives, ikke blot kunne finde de forskellige Detailler, men ogsaa forstaa at indordne dem i deres geografiske Sammenhæng. Som andre Midler til at give Eleverne klare og bestemte Forestillinger kunne særlig fremhæves: Øvelser i Korttegning eller Udfyldning af Kortomrids og Brug af typiske Fotografier og andre Billeder; ligeledes vil det være ønskeligt, om enhver Skole har en lille Samling af de alleralmindeligste, navnlig danske, Sten- og Jordarter. Endelig gøres opmærksom paa den Betydning, det har at gøre enkelte geografiske Udflugter med Eleverne, hvor dette er muligt, og at give dem Vejledning til Læsning af populære geografiske Skildringer.

Den fysiske Geografi, paa hvilken der ifølge Anordningen skal lægges særlig Vægt, behøver man dog ikke at gøre til Genstand for en samlet Behandling, men Omtalen af de herhen hørende Forhold kan henlægges til de Steder, hvor den naturligt kan faa sin Plads (f. Eks. af Vulkaner til Island eller Italien, af Gletschere til Schweiz, af Deltadannelse til Holland osv.). Navnlig naar det gælder geologiske og klimatologiske Forklaringer, bør man ikke medtage andet end de elementære Forhold, som Eleverne uden særlige Vanskeligheder kunne magte.

Med Hensyn til den politiske Geografi bemærkes, at det, da i vore Dage Kendskabet særlig til vore Nabolandes Topografi griber ind i en Mængde Forhold, vil være rigtigt for Europas Vedkommende at lade den politiske Geografi — herunder Navne paa Byer osv. — spille en noget større Rolle, især naar Talen er om Norden og de andre Lande, med hvilke Danmark staar i stærkest Forbindelse. Derimod maa under de fremmede Verdensdele denne Side af Geografien træde stærkt tilbage og vige Pladsen bl. a. for en mere indgaaende Skildring af de forskellige Kulturformer.

Danmark (og Sønderjylland) med de danske Bilande gennemgaaes i alle Henseender udførligt, saaledes at bl. a. Overflade- og Jordbundsforholdene i store Træk begrundes, særlig gennem Istiden og de senere Dannelser, og at Eleverne ikke blot faa et nogenlunde fyldigt Kendskab til Danmarks Topografi i Almindelighed, men ogsaa til de enkelte Landsdeles Særpræg. De maa fremdeles ikke blot kende de danske Købstæder og vigtigste historiske Mindesmærker, men ogsaa i Hovedtrækkene kunne gøre Rede for Landets Befolkningsforhold og Næringsliv.

Hvad Behandlingen af de enkelte Landsomraader angaar, da anbefales det, baade naar det gælder Europa og de fremmede Verdensdele, ikke at gaa frem paa ganske ensartet Maade, men paa de forskellige Steder at anlægge forskellige Synspunkter, saaledes at ved hvert Omraade den Side drages i Forgrunden, hvor et eller andet geografisk Forhold træder typisk frem, f. Eks. under Schweiz Alpe-

naturen, ved Balkanhalvøen politiske og nationale Forhold, ved Kina Kulturen, ved Nr. 124. Brasilien Klima, Plante- og Dyreliv o. s. v. Paa denne Maade vil der ogsaa lettere blive Lejlighed til at give fyldigere geografiske Skildringer og øve Eleverne i selv at fremstille livligt og sammenhængende.

1ste
Juli.

Det anbefales at øve Eleverne i paa Verdenskortet at give Oversigter over vigtige tidligere omtalte Forhold i den biologiske og kulturelle Geografi (f. Eks. de vigtigste Kornlande, vigtige Kulturplanters og Kulturdyrs Udbredelse, Folkestammers Fordeling paa Jorden, Befolkningsstæthed, Religioner, Nomader, agerdyrkende Folk, Kulegne, vigtige Industrigræne, Verdensruter o. s. v.), alt dog kun i meget store Træk.

Med Hensyn til Fordelingen af Stoffet paa de forskellige Klasser vil det som Regel være naturligt at gaa ud fra, hvad der ved Optagelsen i 1ste Mellem-skoleklasse fordres lært om Danmark og Skandinavien, og at begynde med en Gennemgang af det øvrige Europa, idet man dog stadig sørger for, at Kendskabet til det væsentlige af Danmarks Geografi holdes vedlige hos Eleverne. Den mere udførlige Gennemgang af Danmark vil som Regel være at henlægge til 4de Klasse, hvor da tillige læses Skandinavien og et passende Pensum af de fremmede Verdensdele (f. Eks. Amerika), der egner sig til at genoptage forskellige Emner af den almindelige Geografi, som før have været behandlede.

7. Naturhistorie.

Da det er et af Naturhistoriens vigtigste Maal at øve Elevernes Iagttagelsesevne ved *direkte* Iagttagelse, maa denne drages frem i første Række ved Undervisningen, medens Lærebogens Tekst, Billeder og det mundtlige Foredrag nærmest faa den Opgave at udfylde og fæstne det, der er lært gennem Iagttagelsen af Naturgenstandene, og bidrage til at fremme Forstaaelsen af det.

At vække Elevernes Interesse for og Kærlighed til den levende Natur vil være baade et Maal og et Middel for Undervisningen; derfor gælder det om, at Eleverne saa vidt muligt lære Dyrene og Planterne at kende som levende Væsener, og Undervisningen maa ikke nøjes med at give en Kundskab om dem, saaledes som de fremtræde som Genstande i en Skolesamling.

Hvor Eleverne møde i 1ste Klasse med faa eller temmelig forskellige Forudsætninger, kan det anbefales at begynde med metodisk ordnede Iagttagelsesøvelser. Hertil bør benyttes lette typiske Former af forskellige Dyre- og Planteklasser, og de bør vælges med Hensyn til, hvad der lettest vil falde paa Elevernes Vej, for at disse hurtigt kunne føres ind i en saa omfattende Iagttagelseskreds som muligt og vænnes til at iagttage Dyr og Planter uden for Skolen. Undervisningen maa i det hele skride frem fra lettere Former til vanskeligere; den maa lægge Vægt paa at fremhæve de forskellige Organers Betydning og, hvor det kan lade sig gøre, paa at vise Overensstemmelsen mellem Organismernes Bygning og Liv.

Efterhaanden som der, særlig gennem hyppig Iagttagelse, hos Eleverne er nedfældet en Sum af naturhistoriske Forestillinger (herunder terminologiske Betegnelser), vil der have dannet sig et Grundlag for en — om end ikke meget i Enkeltheder gaaende — Systematisering af Dyre- og Planteverdenens Former. Derimod bør Systemet ikke staa som en forud given Ramme.

Nr. 124. Som Midler til at udvikle Elevernes Interesse for Naturen og Evne til at iagttage den, kan det anbefales at foretage Udflugter med dem, at lade dem hjælpe til ved Indsamling af Undervisningsmaterialet (særlig Planter), at lade dem samle og presse et mindre Antal Planter og fremdeles nu og da at lade dem tegne noget af, hvad de se.

1ste
Juli.

Den betydelige Vanskelighed for Undervisningen i Naturhistorie, som de store Klasser medføre, vil gøre det ønskeligt at lade den naturhistoriske Samling indeholde Præparater af en Del af de almindeligst forekommende Dyr og Planter i et større Antal Eksemplarer (f. Eks. Insekter, Krebs; Frugtformer, underjordiske Stængler).

Endelig maa det nævnes, at det vil være af Betydning, at Læreren hjælper Eleverne til Rette med Læsning af lettere naturhistoriske Skildringer.

Hvad Undervisningens Omfang angaar, vil det paa nærværende Tidspunkt være vanskeligt at give nøjagtigt detaillerede Bestemmelser herom; man maa efterhaanden prøve sig frem og se, hvorvidt man kan naa. Derfor nøjes Anordningen med paa dette Punkt foreløbig at holde sig til de store Træk.

I Zoologien maa kun kræves Kendskab til de allervæsentligste Former saavel blandt de højere som særlig blandt de lavere Dyr. Om Sundhedslæren bemærkes, at denne ikke skal være et Fag for sig, men den naturlige Anvisning, som Forstaaelsen af vort Legemes Bygning og Virksomhed giver til at vogte og pleje det sunde Legeme paa rette Maade og til at undgaa de Farer, som Uvidenhed og Lige-gyldighed saa let udsætte det for. Under Sundhedslæren kan der medtages Oplysninger om Forebyggelse af smitsomme Sygdomme (f. Eks. Tuberkulose) og om Alkoholens skadelige Virkninger. Men Sundhedslæren bør ikke blive til Sygdomslære; den bør holde sig til Omsorgen for det normale, sunde Legeme.

Ogsaa for Botanikkens Vedkommende bør Antallet af Former indskrænkes. Efter at der paa Undervisningens første Trin med levende Planter som Grundlag er gennemgaaet lette typiske Former af Blomsterplanter, der give Lejlighed til at undersøge og beskrive Plantens enkelte Dele, maa Undervisningen mere og mere lægge Vægt paa sammen med Beskrivelsen at fremhæve de enkelte Organers Betydning og Sammenhængen mellem Plantens Bygning og Liv (f. Eks. Voksested, Bestøvningsforhold). Senere behandles paa lignende Maade vanskeligere typiske Former af Blomsterplanter og enkelte blomsterløse Planter. Af Systemet kræves væsentlig kun, hvad der opnaas ved, at der til de gennemgaaede Typer, der repræsenterer større Plantefamilier, knyttes beslægtede Planter med Fremhævelse af de fælles Familiekarakterer; det anbefales at lade dette til Dels ske gennem Bestemmeøvelser efter en Flora. Dog bør Eleverne kende de vigtigste af de mere omfattende systematiske Begreber (f. Eks. Helkronede, Tokimbladede, Dækfrøede, Blomsterplanter).

Som Eksempler paa Hovedtrækkene af Frøets Spiring og Plantens Vækst nævnes: Spiringens ydre Fremtoninger og dens Betingelser, Oplagsnæringens Betydning, Rodens og Stængelens Vækst, Lysets, Varmens og Iltens Betydning for Planten. Som Eksempler paa det vigtigste om Plantens Ernæring og Stofskifte: Planternes Bestanddele (herunder Forraadsstoffer), Næringsoptagelse fra Jord og Luft, Aanding, Fordampning, Jordbundens, Klimaets og Aarstidernes Indflydelse paa Plantelivet. — Ved Behandlingen af disse Spørgsmaal maa man drage særlig Omsorg for, at Stoffet afpasses efter Elevernes Alder og efter de Forudsætninger, som de paa det givne Tidspunkt ere i Besiddelse af.

I Tilslutning til den under Naturlæren givne Kemiundervisning omtales Nr. 124.
1ste
Juli. Luften og Vandet i deres Betydning for Ernæringen; desuden vore vigtigste Fødemidler og deres kemiske sammensætning samt andre beslægtede Emner (Kulhydrater, deres Gæring til Alkohol; Fedtstoffer, deres Forsæbning) — alt saa vidt muligt støttet af simple Forsøg. Tillige gives en kort Oversigt over Stoffernes Kredsløb i Naturen; hertil kunne, om ønskes, enkelte af de Partier, som ellers behandles under Naturlæren, henlægges (f. Eks. Kvælstoffet og dets Forbindelser). Ogsaa et saadant Emne som Forbrændingen og de sædvanlige Brænd- og Belysningsstoffer kan efter vedkommende Læreres eget Valg behandles enten under Naturhistorien eller Naturlæren.

Stoffets Fordeling paa de forskellige Klasser maa i det hele overlades til de enkelte Skoler. Dog vil Læren om Mennesket og det vigtigste om Planternes Ernæring og Stofskifte have sin naturlige Plads i Slutningen af 3die og i 4de Klasse, fordi Eleverne først her have de fysiske og kemiske Forudsætninger, som give den rette Forstaaelse deraf. Foruden det ny Stof, som læses i 4de Klasse, kan tillige, hvor Tiden tillader det, genoptages Stof, som særlig egner sig til at give Eleverne Lejlighed til at vise deres Evner til Iagttagelse og Beskrivelse.

8. Naturlære.

Undervisningen heri skal bygge paa Erfaringer fra det daglige Liv og paa Forsøg, som naturligvis paa dette Stadium maa være ret simple; de efterhaanden erkendte Resultater maa fastslaaes i bestemte Sætninger, som maa gengives og læres nøjagtigt af Eleverne, for at Undervisningen kan faa den tilbørlige Fæsthed. Matematisk Begrundelse kræves ikke.

Følgende Undervisningsplan, som ikke skal være bindende med Hensyn til Stoffets Fordeling paa Klasserne, angiver i hvilket Omfang de enkelte Afsnit omtrent skulle læses:

1ste Klasse.

Maaling af Længder og Arealer samt Rumfang og Vejning med Vægtskaal, hvorunder Eleverne gøres fortrolige med de sædvanlig benyttede Enheder. Tillige indføres her Vægtfylddebegrebet og dets simpleste Anvendelser.

Indledende Behandling af Læren om Vædskers Tryk og Luftens Tryk i et Omfang, som er nødvendigt for Forstaaelsen af Varmelæren (Forbundne Kar, Atmosfærens Tryk, Barometret, Ændring af Luftens Tryk ved Sammenpresning og Udvidelse).

Varmelære: Udvidelse (Varmegrad, Termometer), Opvarmning (Varmemængder), Varmens Forplantning ved Ledning, Ændring af Tilstandsform (Smeltning og Fordampning), Dampmaskinen.

2den og 3die Klasse.

Magnetisme: Magneter og Magnetisering, Kompasset og Hældningsnaalen.

Elektricitet: Elektriske Grundfænomener, Elektroskopet, Elektrisermaskinen, elektrisk Udladning. Den elektriske Strøms Fremkomst ved galvaniske Elementer, dens Hovedvirkninger i og uden for Ledningen med nogle af de almindeligste praktiske Anvendelser, Strømmens Frembringelse ved Induktion (Dynamo).

Kemi: I Forbindelse med Læren om Elektrolyse eller med anden passende Tilknytning gennemgaaes i korte Træk Vandet og Luften og deres Bestanddele; der-

Nr. 124. næst omtales andre af de vigtigste Grundstoffer og Forbindelser, hvori de forekomme i Naturen (Malme); Forbrænding, nogle af de vigtigste Iler, vore sædvanlige Brænd- og Belysningsstoffer; lidt om Svovl-, Salt-, Salpeter- og Kulsyre samt nogle af deres vigtigste Salte; desuden visse Kiselforbindelser (Sand, Flint, Ler, Glas). Nogle af de nævnte Emner kunne i Stedet henlægges under Naturhistorien.

1ste
Juli.

De Partier af Læren om Vædskers Tryk og Luftens Tryk, der ikke ere gennemgaaede i 1ste Klasse (Bundtryk, Sidetryk, Opdrift, Mariottes Lov, Hæverter og Pumper).

Tyngdepunktet og dets Bestemmelse. Vægtstangen og Vægtstangsprincipet med Anvendelse paa Vejningsapparater, Trisser, Vinde og Tandhjul.

4de Klasse.

Elementer af Lydlæren: Lydens Hastighed; Toner og deres Frembringelse (Strenginstrumenter, Fløjter).

Elementer af Lyslæren: Skyggedannelse; Loven for Lysets Tilbagekastning ved plane og konvekse Spejle; konkave Spejles Anvendelse som Projektører; Lysets Brydning i Linser (Øjet, Brillen, Mikroskoper, Galilæis Kikkert), saaledes at alle matematiske Beregninger udelades; lidt om Lysets Opløsning i Farver og om de forskellige Straalers Virkninger.

Elementer af Bevægelseslæren: Jævn og ujævn Bevægelse, herunder Loven om Faldvejen paavist ved Forsøg; Inertiens Lov og Kraftbegrebet. — Simple Eksempler paa Kræfters Sammensætning og Opløsning; Arbejde og dets Maaling samt Loven for Arbejdets Vedligeholdelse, eksempelvis udledt ved Hjælp af de simple Maskiner. — Gennem disse sidste Emner faas Tilknytning til Ting i det tidligere gennemgaaede, som da tages op til Behandling paa ny, f. Eks. Dampmaskine, Vægtstang, elektrisk Drivkraft o. a. Ogsaa andre Hovedpunkter af de foregaaende Klassers Pensum end just disse, f. Eks. kemiske Spørgsmaal, kunne i denne Klasse tages op til fornyet og udførligere Behandling.

Det anbefales at lade Eleverne i det Omfang, som Tiden og Forholdene i øvrigt tillade, være medvirkende ved Udførelsen af Forsøgene.

9. Regning og Matematik.

A. Regning.

Regning er baade et i høj Grad forstandsudviklende Fag og et overordentlig vigtigt Nyttfag; ved Undervisningen bør der drages Omsorg for, at begge disse Sider af Faget hver for sig komme til deres fulde Ret. Paa den ene Side gælder det altsaa om at bibringe Eleverne en virkelig Forstaaelse af de forskellige Regler og Metoder, der bringes i Anvendelse, og at vænne dem til ved Opgavernes Løsning at klare sig de givne Forudsætninger og at ræsonnere forstandigt ud fra disse; paa den anden Side om, at Eleverne tilegne sig Reglerne og Metoderne paa en saadan Maade, at de kunne anvende dem med Lethed og Sikkerhed, ligesom ogsaa, at Eleverne opnaa en antagelig Regnefærdighed, Færdighed i Talbehandling baade med og uden skriftlige Hjælpemidler. Den sidstnævnte Form for Regning, den saakaldte Hovedregning, bør, da det jo er af Vigtighed for alle Mennesker at kunne løse lette Opgaver med simple Tal hurtigt og sikkert uden Nedskrivning, øves stadigt ved den daglige Undervisning gennem alle Klasser.

Nr. 124. Bek. af 1. Juli ang. Undervisningen i Mellemskolen.

Til Faget Regning og Matematik er paa Normaltimeplanen ansat i alt 22 Nr. 124. Timer; disse bør fordeles saaledes, at hver af de to Fagafdelinger faar omtrent Halvparten af dem, Regning maaske lidt over. I 1ste Klasse bør alle Timerne udelukkende anvendes til Regning, da det er af Vigtighed straks at faa Eleverne ordentlig sammenarbejdede og at tilvejebringe en fast og sikker Underbygning for den efterfølgende Undervisning. Med 4 Timer i denne Klasse og 2 à 3 i 2den Klasse vil man da kunne naa her at faa Brøk og Decimalbrøk omhyggelig gennemgaaet og indøvet i Forbindelse med en retrospektiv Behandling af hele Tal; endvidere at faa indøvet enkelt og sammensat Reguladetri (ved „Slutning gennem fælles Enhed“) og de mest elementære Opgaver i Procent- og Delingsregning. I 3die og 4de Klasse fortsættes med mere sammensatte Opgaver, hvortil Emnerne hentes fra saa mange Omraader af det praktiske Liv som muligt, og Lejligheden benyttes da til at gøre Eleverne bekendte med saadanne hyppigt forekommende tekniske Udtryk fra Forretninglivet, som det maa siges at have Interesse og Betydning for saa godt som alle Mennesker at kende: Aktie, Obligation, Kurs, Veksel, Diskonto, Forsikring o. desl., og give dem lidt Besked om de Omsætningsforhold, hvortil disse Begreber ere knyttede. — De benyttede Regnemetoder og Opstillingsmaader maa i det hele være saa simple og praktiske som muligt. Undertiden kan det være formaalstjenligt at anvende Ligninger, idet Opgavens Løsning derved lettes og sikres, f. Eks. ved visse Procent- og Blandingsopgaver. Ogsaa paa andre Punkter ville de i Matematiken lærte Teorier kunne komme til Anvendelse, saaledes ved Areal- og Rumfangsberegninger. Om disse er i øvrigt at bemærke, at de selvfølgelig maa indskrænkes til de allerenkleste Former: for plane Arealers Vedkommende kun saadanne, der medtages i det geometriske Pensum, for Rumfangs Vedkommende kun Prismer, Pyramider, Cylindre, Kegler samt Kugler. Om nogen matematisk Begrundelse af de Formler, der opgives Eleverne til Rumfangsberegning, kan der ikke blive Tale; derimod kan det anbefales som en Slags Dokumentation af Formlernes Rigtighed af og til at eftervise, at de fundne Resultater stemme med dem, den fysiske Maaling giver.

Som ovenfor nævnt skal Hovedregning øves gennem alle Klasser, bedst saaledes, at som Regel nogle Minutter af hver Time anvendes hertil. I øvrigt bør det aarlige Antal Timer i hver Klasse nogenlunde ligeligt fordeles imellem den mundtlige Undervisning med tilhørende Øvelser paa Klasetavlen og selvstændige skriftlige Øvelser, udførte dels paa Tavle og dels i Bog. Ved den mundtlige Undervisning i de højere Klasser skulle Eleverne i Forbindelse med Gennemgang af det nye Stof og dettes Sammenarbejden med det tidligere lærte øves i at analysere sammensatte Opgaver, træffe forstandige Dispositioner med Hensyn til Regningernes Udførelse og ved Benyttelse af afrundede Tilnærmelsestal forud skønne over Resultatets omtrentlige Værdi.

B. Matematik.

Matematikundervisningens væsentligste Formaal er at udvikle Elevernes Evne til ud fra bestemt opgivne Forudsætninger at drage sammenhængende logiske Slutninger og at give disse et kort og klart Udtryk; dernæst skal den bidrage til at fremkalde Elevernes Selvvirksomhed; endvidere skal den vænne Eleverne til Nøjagtighed og endelig skal den klargøre for dem Forskellen mellem almengyldige Sætninger og specielle Regler.

Af de to matematiske Discipliner vil det være rigtigt at optage Geometrien først og til denne at anvende i 2den, 3die og 4de Klasse henholdsvis 3 à 2, Nr. 124. Bek. af 1. Juli ang. Undervisningen i Mellemskolen.

Nr. 124.1 a 2 og 2 Timer ugentlig. I 2den Klasse vil da efter den indledende Undervisning —
 1ste Juli. som ikke maa gøres for vidtløftig, og som skal tjene til gennem Betragtning af simple Rumformer (hvor man helst maa henholde sig til sædvanlige Brugsgenstande, som ere Eleverne vel kendte fra det daglige Liv) og gennem Tegning at gøre Børnene fortrolige med de Objekter, hvormed Geometrien arbejder, og at fremdrage de Grundegenskaber ved disse, som det maa anses for nødvendigt paa dette Trin udtrykkeligt at nævne — kunne gennemgaas Elementerne af Læren om rette Linier, deres indbyrdes Stilling (Vinkler, Parallelisme) og de simpleste af dem dannede Figurer, Trekanter og Firkanter, i det Omfang Anordningen bestemmer. I 3die Klasse vil som nyt passende kunne læses Arealbestemmelse af Polygoner (særlig Trekanter og Firkanter) samt de anordnede Sætninger om Cirklen. I 4de Klasse gennemgaas Proportionalitetssætningen og dens Anvendelser og i Tilknytning hertil udvalgte Hovedpunkter af de foregaaende Klassers Pensum. — Der bør fra første Færd lægges megen Vægt paa Figurtegning, ogsaa inden den egentlige Konstruktionslære er paabegyndt, hvilket for øvrigt bør ske saa tidligt som muligt, idet Eleverne efterhaanden som de afledede Egenskaber ved den rette Linie og Cirklen („geometriske Steder“) udfindes, straks bør øves i at anvende dem til at løse lette Konstruktionsopgaver. Kun for de mest fundamentale Opgaver bør der kræves nogen egentlig Diskussion; derimod maa man som Regel forlange, at Eleven giver alle de forskellige Løsninger, som med de valgte Værdier af de givne Stykker kunne faas.

Aritmetikundervisningen bør normalt strække sig over de to sidste Skoleaar med henholdsvis 3 a 2 og 2 Timer ugentlig. Da de fleste Sætninger om Regning med numeriske (positive) Tal jo ere bekendte fra Regneundervisningen — mange af dem ogsaa fyldestgørende godtgjorte ved denne —, vil man ved den indledende Undervisning i Aritmetik i Henhold til Anordningens Bestemmelse om, at denne skal meddeles i Tilknytning til den forudgaaede Regneundervisning, kunne nøjes med at kodificere Sætningerne, fremsætte de almindelige Formler for dem og bevise de Hovedsætninger inden for hvert Afsnit, hvoraf de andre mere eller mindre umiddelbart ere afledede. Efter at „de 4 Regningsarter“ med hele og brudne positive Tal, derunder Sætninger om Potens med positiv hel Eksponent, saaledes ere gennemgaaede og Eleverne samtidig indøvede i at regne med ikke for sammensatte Bogstavudtryk, vil i 3die Klasse endvidere kunne gennemgaas Ligninger af 1ste Grad med tilhørende Øvelser i at løse Ligninger (væsentlig med Talkoefficienter) og i at sætte Opgaver i Ligning (en Del af disse Øvelser kan henlægges under Regneundervisningen), samt Grundtrækkene af Læren om negative Tal — alt saa vidt muligt saaledes, at ethvert nyt Afsnit er indledningsvis behandlet i det foregaaende, inden det skal til at gennemgaas systematisk. I 4de Klasse fortsættes de forskellige Øvelser med lejlighedsvis Repetition af de tilsvarende Teorier, og Resten af det anordnede Pensum gennemgaas.

Det matematiske Pensum er saa begrænset, at det med Lethed maa kunne gennemgaas og indøves meget omhyggeligt paa Skolen, uden at det vil være nødvendigt at kræve noget videre Hjemmearbejde af Børnene. Navnlig vil det være ønskeligt, at Løsning af Opgaver uden for Skolen indskrænkes til det mindst mulige; helst bør Hjemmeopgaverne ikke være andet end rene Eksempler, ved hvis Løsning der kun tilstræbes en yderligere Færdighed i Anvendelse af noget, som allerede er lært og indøvet paa Skolen, eller ogsaa kunne de kræve Gengivelse og ordentlig Nedskrivning af Opgaver, som i Forvejen af Eleverne selv ere løste paa Klassesetavlen.

10. Skrivning.

Nr. 124.

1ste
Juli.

Ved Skriveundervisningen skal Børnenes Skønheds- og Ordenssans udvikles. Der bør ikke tilsigtes Kalligrafi, men en fast, let læselig, flydende Skrift (Haandskrift). Det vil derfor være heldigt, om Undervisningen i Skrivning lægges i Hænderne paa en Lærer, der tillige har et andet Fag med Eleverne, f. Eks. Dansk eller Regning. Derved kan det naas, at Øvelserne blive Øvelser i anvendt Skrift (lette Stile, Regnestykker), saaledes at paa den ene Side Elevernes Skrift paa Grundlag af den tidligere erhvervede Færdighed faar Lov til at udvikle sig, kun bunden af Hensynet til Læselighed og Orden, og paa den anden Side Skrivningen bliver forbunden med Eftertanke hos Eleverne, hvorved den nærmer sig mere til den Anvendelse, den har i det daglige Liv, og den for den Alder formaalsløse Afskrivning af Forskrifter bortfalder.

11. Tegning.

Tegneundervisningen bør drives med det Formaal at udvikle Elevernes Evner til at opfatte og ved Frihaandstegning fremstille Genstandene efter deres Stilling og Forhold i Rummet.

Derfor bør Undervisningen finde Sted efter virkelige Genstande; fra Begyndelsen af efter Ting med ganske simple Forhold (af prismatisk, cylindrisk Form og lign.) og af tilstrækkelig Størrelse til, at Linierne let kunne iagttages; derfra gaar man gradvis videre til vanskeligere Opgaver: Tegning af Genstande tilhørende Naturen og det daglige Liv.

12. Gymnastik.

Undervisningen i Gymnastik skal ske paa Grundlag af den autoriserede Haandbog i Gymnastik; man skal derfor indskrænke sig til at henvise til Vejledningen i denne.

13. Kvindeligt Haandarbejde.

Det maa blive Lærerindens Opgave gennem passende Øvelser, der alle sigte mod Fagets Maal, at udvikle Barnets Øje og Haand og at vække dets Interesse for og Forstaaelse af denne Art Arbejde, der har saa stor praktisk Betydning i Livet. Tillige maa Lærerinden under sit Arbejde med Børnene stedse erindre, at intet Fag egner sig i den Grad som netop dette til at udvikle Pigebarnets Ordenssans, økonomiske Sans, Praktiskhed og Skønhedssans.

Stoffet, hvoraf de enkelte Opgaver og Øvelser skulle vælges, er meget rigt, men her gælder det stadig at finde og vælge passende Modeller, der dels svare til Børnenes Udviklings- og Alderstrin, dels tilfredsstillende deres praktiske Sans og kunne tjene til Brug.

Hvad Stoffets Fordeling paa Klasserne angaar, kan følgende Plan anbefales:

1ste Klasse: 1 Par Benklæder. 1 Strømpe. „Strømpereglen“.

2den Klasse: 1 Strømpe. „Strømpereglen“. 1 Øvelsesstykke med Lapning, samt Lærredsstopning af tyndslidt Sted, Rift og Hul. Paasyning af Hægter, Maller,

Nr. 124. Bek. af 1. Juli ang. Undervisningen i Mellemskolen.

Nr. 124.
1ste
Juli.

Stropper og Båndler, forskellige Navn og en broderet Tunge. Tegning og Klipping efter Mønstre af en Chemise med Bærestykke. Ærmerne og Bærestykket sys.

3die Klasse: Chemisen sys færdig. De lange Stikninger sys paa Maskine. — 1 strikket Stykke med Stopning af tyndslidt Sted, almindelig Stopning af Hul samt Sammenmaskning af Ret- og Vrangmasker. — Maaltagning, Tegning og Klipping af Benklæder til 1ste Klasse.

4de Klasse: Maaltagning, Tegning, Klipping og Syning af en Nattrøje eller Bluseliv uden For. Symaskine benyttes. — 1 Par Strømper eller et Par Vanter.

14. Sang.

Angaaende Undervisningen i Sang henvises til Plan for Sangundervisningen i Mellemskolen, der senere vil blive udfærdiget.

15. Sløjd eller andet Legemsarbejde.

Sløjdundervisningen bør bestaa i en gradvis Fremadskriden fra lettere til vanskeligere Arbejder, hvorved Brugen af de enkelte Redskaber efterhaanden indøves. Eleverne bør lære dels at udføre den nødvendige Tegning og Maaling paa en praktisk og forstandig Maade, saaledes at de ere i Stand til at gaa planmæssig frem ved Arbejdets Udførelse, dels at benytte de almindeligste Redskaber, særlig Sav og Høvl, paa rette Maade og udføre Samlinger tilfredsstillende ved de simpleste Metoder.

En gennemført Klasseundervisning maa anses for heldig, i hvert Fald i de første Aar, indtil Eleven er naaet til at kunne danne sig et fuldstændigt Overblik over det enkelte Arbejde, inden det paabegyndes. Læreren maa, hver Gang et nyt Redskab tages i Brug, straks give Anvisning paa den rette Behandling af Redskabet; men desuden maa han bestandig have sin Opmærksomhed henvendt baade paa Elevernes Stilling under Udførelsen af Arbejdet og paa deres Behandling af Værktøjet.

Skolen bør være forsynet med en Modelsamling; dog skulle Eleverne ikke udføre Arbejdet efter Modellen, men efter deres Tegning. Modellen tjener til Sammenligning med Elevernes Arbejder, hvorved Fejlene paa en tydeligere Maade paavises, og hvorved der haves en Maalestok til Bedømmelse af Arbejderne.

16. Kvindelig Husgerning.

I Mellemskolen kan der kun udføres lette Arbejder. Øvelserne maa bestaa i Tilberedelsen af enkle Retter og maa gaa frem fra de lettere til de sværere. Børnene maa oplæres til at holde Køkkenet i Orden, at anbringe hver Ting paa sin Plads, at pudse og rense de Ting, der benyttes, alt under Iagttagelsen af den største Renlighed Orden og Sparsommelighed. Ved Siden af disse praktiske Arbejder øves Børnene i at føre Regnskab over Udgifterne til den daglige Mad samt i at beregne Prisen for

Nr. 124. Bek. af 1. Juli ang. Undervisningen i Mellemskolen.

hver Portion. Hver Undervisningsdag bør der gives en Lektion i Teori. Da forklares
 for Børnene: Fødemidlernes Næringsværdi i Forhold til deres Pris, deres Anvendelse,
 deres Konservering, Maaltidernes S sammensætning, almindelige Regler for Fyring,
 Komfurets Renholdelse, for Opvask og Orden, for Kogning og Stegning af de forskellige
 Næringsmidler o. s. v.

Nr. 124.
 1ste
 Juli.

Børnene undervises klassevis i Skolekøkkenet, nødig flere end 15, højst 20. De inddeles i Familier paa 5 Medlemmer hver, og Skolekøkkenet maa indeholde henholdsvis 3 eller 4 Komfurer med øvrigt Tilbehør til 3, højst 4 Familier. Børnene bør saa vidt muligt selv betale og ligeledes selv spise den Mad, de lave. De lære da tillige Borddækning og Servering, og de lære ikke blot, hvad man skal spise, men hvorledes man skal spise.

17. Latin.

Formaalet med Latinundervisningen i 4de Mellemskoleklasse maa være dette, at Eleverne vinde sikkert Kendskab til det latinske Sprogs Ordforraad, Ordbøjning og Sætningsbygning i et saadant Omfang, at denne Kundskab kan afgive et solidt Grundlag for den videregaaende Latinundervisning gennem Forfatterlæsning, som skal meddeles i Gymnasiet. Det gælder da først om, at de lære og virkelig tilægne sig et passende Glosseforraad. Glosseforraadet maa hentes fra forskellige Sfærer, og man maa komme bort fra at lægge den noget for stærke og ensidige Vægt paa Krigsudtryk, som man hidtil har gjort, særlig ved Valget af Læsestykkerne; men det maa altid hentes fra den centrale Del af Sprogskatten, og sjældne Ord fra af-sidesliggende Dele af Sproget bør undgaas. Dernæst maa Eleverne vinde Sikkerhed i alt det paa Begyndelsesstadiet væsentlige og nødvendige af den regelmæssige latinske Formlære. For at dette Formaal kan naas, vil det være bedst, at der enten i selve Elementarbogen optages eller ved Siden af den tilvebringes et Formlæreskema, som kun indeholder dette strengt nødvendige Stof og derfor kan være nogenlunde kortfattet. Syntaks skal naturligvis slet ikke læses systematisk; men der vil under Læsningen baade af Eksemplerne og navnlig af Læsestykkerne være Anledning nok til at lære Eleverne til praktisk at iagttage en Række af de vigtigste syntaktiske Fænomener baade fra Kasus- og Moduslæren og indprente sig dem. Som Dele af Syntaksen, som det vil være nødvendigt eller i ethvert Fald naturligt at vente med til Gymnasiet, kunne nævnes: al indirekte Tale og som Følge deraf ogsaa alle Bisætninger, der udtrykke „en fremmed Tanke“; hypotetiske Betingelses- og Sammenligningssætninger og potential Konjunktiv; de fleste Tilfælde af Relativsætninger i Konjunktiv; det meste af Læren om Gerundium og Gerundiv; Læren om *consecutio temporum* o. s. v.

Til Læsningen benyttes en Elementar bog med lette Eksempler til Indøvelse af Formlæren og de simpleste syntaktiske Fænomener, der her kunne tages med. Ved Siden af de latinske Stykker bør der ogsaa være dertil svarende Stykker med danske Sætninger til mundtlig Oversættelse paa Latin. Senere vil man saa kunne gaa over til Læsningen af sammenhængende Stykker, der selvfølgelig maa være lette, skrevne i simple og let overskuelige Sætninger eller Perioder. Heraf vil man formentlig kunne faa læst mellem 20 og 30 Sider.

Nr. 124. Bek. af 1. Juli ang. Undervisningen i Mellemskolen.

Nr. 124.

1ste
Juli.

18. Fransk.

Hvad det ved Undervisningen i Fransk kommer an paa, er, at det Grundlag, der her kan gives Eleverne for en senere, videregaaende Undervisning, bliver sikkert. Med Elever i den Alder, hvorom der her er Tale, vil man antagelig lige straks kunne begynde at læse sammenhængende Smaaestykker, naar disse lægges til Rette i en meget simpel Form; senere hen kan man saa naa til at læse lette historiske Fortællinger, Beskrivelser og Smaanoveller, der ikke indeholde forældede eller usædvanlige Udtryksmaader. Af saadan Læsning vil man formentlig i Aarets Løb kunne faa læst og repeteret 40—50 Sider. Lige fra først af maa Eleverne vænnes til en god Udtale af de enkelte Lyd og Lydgrupper, saa de blive sikre heri. Af Grammatikken maa ligeledes fra første Færd det væsentligste og nødvendigste af Formlæren indøves: Hunkøns- og Flertalsdannelsen, Talordene (med deres Brug), det nødvendigste af Pronominerne (særlig de personlige Pronominers Plads i Sætningen; slet ikke de ubestemte Pronominer); først og fremmest Verberne, men saaledes, at af de uregelmæssige Verber kun de vigtigste tages med; forældede Former bør absolut ikke læres.

Hvilket herved bekendtgøres til Efterretning og Iagttagelse for alle vedkommende.

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, den 1ste Juli 1904.

J. C. Christensen.

Stemann.